

Társadalmi akció

a szegénysorsu egyetemi hallgatók segélyezésére.

SZEGED, október 5.
(Saját tudósítónktól.)

Most, hogy egyetemünk már van, a legközelebbi napokban ünnepelesen meg is nyitják, ismét újabb cseprő gondok tódulnak az előtérbe. Így például igen sok gondot okoz az illetékes köröknek a szegénysorsu egyetemi hallgatók internátusi ellátása. Az egyetem természetesen csak úgy felelhet meg feladatának, ha lesznek növendékei, akiket taníthat. A hallgatók száma is az elhelyezkedési lehetőségek arányában emelkedik. A főiskolai internátusi intézmény az, amely a hallgatóknak olcsó ellátást biztosíthat.

Igen sokan vannak azonban, akik nem képesek még e redukált költségeket sem viselni: ezeken segíteni kell. A város maga is jópéldával igyekszik előjárni, amennyiben több növendék ingyenes ellátását vállalta, de ugyanakkor felkéri a polgármester a kulturális és emberbaráti egyesületeket, a pénzintézeteket, részvénytársaságokat és magánosokat, kiknek anyagi helyzete megengedi, hogy felentsék be 1—2 hallgató eltartásához való hozzájárulásukat szombaton délután 2 óráig a polgármesterhez. Megjegyzendő, hogy az erre vonatkozó elhatározások a vasárnap délután 5 órakor a városháza közgyűlési termében megtartandó díszközgyűlésen is bejelenthetők.

Egy évre 12—15.000 koronába kerül egy-egy hallgató internátusi ellátása, a Bocskay- (volt zsidó-internátus), vagy a DMKE-internátusban. A város tehetősebb polgárai bizonyára mindent el fognak követni, hogy lerongyolt országunk újraépítését ilyen is tőlük telhetőleg előmozdítsák.

MIA MAY alakítja a főszerepet az „EGY MAGÁNYOS SIR” című színműben csütörtökön

A BELVÁROSI MOZIBAN

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Szerda: *Pacsirta*, operett. A) 9. bérelt. Csütörtök: *Bánk bán*, szomorujáték. Díszelőadás. Bérlétszűnet.

Péntek: *Hallgasson meg Andrienne*, vígjáték. B) 10. bérelt. Bemutató előadás.

Szombat: *Hallgasson meg Andrienne*, vígjáték. A) 10. bérelt.

Vasárnap délután: *A papa kedvence*, énekes bohózat.

Vasárnap este: *A falurossza*, népszínmű. Bérlétszűnet.

Üzemeltetés, kényelmes bérautók a Sas-garageban éjjel-nappal kaphatók. Telefon 11-34.

A PÉNZÜGYI TÁRCA IDEIGLENES BETÖLTÉSE. A hivatalos lap mai száma kormányzói leiratot közöl, mely *Hegyeshalmy* Lajost a pénzügyminisztérium ideiglenes vezetésétől felmenti és gróf *Bethlen* István miniszterelnököt bizza meg annak vezetésével. Dr. *Valkó* Lajos nyugalmazott államtitkár pedig pénzügyi államtitkárrá nevezi ki. *Kállay* mint kinevezett pénzügyminiszter ez év végén veszi át hivatalát és az átmeneti időben gróf *Bethlen* mellett, aki a tárca politikai felelősségét vállalja, *Valkó* Lajos intézi adminisztratív az ország pénzügyeit.

Dr. Eisner Manó elmondta védőbeszédét.

— A Tabódy—Dettre-bűnpör főtárgyalásának ötvenharmadik napja. —

SZEGED, október 5.
(Saját tudósítónktól.)

Nyolc órakor nyitotta meg a tárgyalást *Förster* tábornok, elnök.

Dr. *Eisner* Manó folytatja védőbeszédét. Az eseményekkel nem szabad csak lokális és csak országos érdekekből foglalkozni, hanem tud kell menni az ország határain is. Nem igaz, hogy az események csak Magyarországon és különösképpen Szegeden fajultak el a forradalomig, hanem minden háborúvesztes országban megtörtént az, ami Magyarországon. Vissza kell emlékezni arra, hogy az orosz bolsevizmust a német hadviselési érdek vezette diadalra. A német intéző faktorok azonban nem gondoltak arra, hogy az orosz szovjet megalakulásának elősegítésével az egész világ politikai válságának egyengették az útját, mert hiszen, mint tudvalevő, az orosz szovjet törekvése a világforradalom. Az orosz aranyak nyomán és a polgári társadalom szerveztlensége miatt következett be a forradalom. Németország császárhü népe elkergette *Vilmos* császárt, Bulgáriában és Törökországban ugyanez történt. Ausztriában még ma sem tiszta a helyzet.

Téves volna azt állítani, hogy az első forradalom Magyarországon nem közjogi forradalom volt, hanem osztályforradalom. Nem lehet ennek a rovására írni az ország egységének az elvesztését, hiszen 1918 október 30-ika előtt *Fiume*, *Horvátország*, *Csehország* már proklamálták függetlenségüket.

A történelmi felelősséget viselő emberek vagy a *Pantheon*ba, vagy az ítélőbiróság elé kerülnek. A bekövetkezett eseményekért történelmi-ileg felelősek azok is, akik a háborút csinálták. *Czernin* és *Andrássy* könyveiből kitűnik, hogy köelhettünk volna jó békét és hogy az illetékes körök már 1917-ben tudták, hogy a háborút sikeresen be nem fejezhetjük.

Az első forradalom nem váltotta be ígérezeit, elsősorban azért nem, mert az ántánt hihetetlen diplomáciai követelésekkel lépett fel vele szemben. A proletárdiktatura kitöréséig senkinek sem tudta, hogy hol van Magyarország határa, hogy ki a magyar. Ilyen körülmények között kormányozni nem lehetett. Ezt az általános zavart használták fel az oroszok által pénzelt agitátorok és agitációjuk következtében napról-napra bomlott a rend. Ebben a percben kihallgatott tiszték valómása is tanuskodik arról, hogy a kaszárnyákban milyenek voltak az állapotok. A kövvaldó azzal áll elő mégis, hogy a vádlottak felségárulást követtek el, mert nem igyekeztek a fegyelmet visszaállítani.

Ezután a vörös jelvények viseléséről beszél. Lehet, hogy *Dettre* vörös jelvényt viselt, akárcsak sok más felelősségteljes állásban lévő ember, de ez a jelvény nem kommunista, hanem szociáldemokrata jelvény volt.

Téves az ügyésznek az az állítása is, hogy *Neuberger* Frigyes és karnhatalmát a vádlottak hívták volna Szegedre. Ehhez a vádlottaknak semmi köze, ezt a politikai hatóságok csinálták.

Történelmi tény, hogy a proletárdiktatura az integritás jegyében indult. A diktatura kitörésekor tájékozatlan volt mindenki, de különösen tájékozatlanok voltak a tiszték. A pör két vádlottja is ilyen bizonytalanságban volt és azzal a gondolattal maradtak meg állásukban, hogy mindent az ország érdekében és semmit a proletárdiktaturáért.

Az ügyész még sem kísérli, hogy a vádakat jogi szempontból bizonyítsa. Börtönfenékre akar juttatni embereket azért, amit nem követtek el. Ilyen a vádemelések történetében még nem fordult elő. Az ügyésszel szemben ki fogja mutatni, hogy a vádlottak cselekménye semmi esetre sem büntetendő cselekmény. Ha felségáruló az, hogy valaki parancsot ad ki, akkor felségárulást követ el az is, aki a parancsot végrehajtja. Közvetlen tettes a végrehajtó és csak felbujtó a parancsoló. Vérontás nélküli nem lehetett másképp cselekedni, mint ahogy a vádlottak cselekedtek. Neves tanuk mondták, hogy Szegeden nem lehetett ellenforradalmat csinálni, mert itt franciák voltak. Nem volt ellenforradalom a *Nagel*-féle naív kísérlet és nem volt az a rangjelzések visszavonására irányuló akció sem. A vádló megköveteli a vádlottaktól az ellenforradalom létesítését.

A büntető törvénykönyv nem bünteti a gondolatot, mert az csak akkor válik bűnné, ha tény lesz belőle. A kövvaldó mégis azt mondja, hogy *Dettre* materiális gondolkodásmódja büntetendő.

Magasrangú tisztviselők számszámra maradtak meg hivatalukban még a proletárdiktatura alatt is. *Tomcsányi* Vilmos Pál igazságügyminiszter a külügyi népbiztosságban dolgozott. Nem akarom ezt helyteleníteni, mert az igazságügyminiszter bizonyára tudta, hogy miért maradt a helyén, de ha ő úgy találta, hogy helyén kell maradnia, akkor nem tehet *Tabódy*-nak sem bűnül felróni, hogy a helyén maradt. Hogy tagja volt-e *Tabódy* a végrehajtó-bizottságnak, az nem vitás. Ez csak szavakkal való játék, mert csak az a kérdés: elősegítette-e a diktatura uralmát? Mert ha nem, akkor vádként előhozakodni ezzel nem lehet.

A rendfokozati jelvényekre vonatkozóan különböző tanuyvallomások vannak, de nem tudom, hogy akad-e egy tiszt is, aki azt mondaná, hogy azért vettem le a disztinkciót, mert *Tabódy* parancsolta. A forradalom abban az időben beéltte magát a lelkekbe. Forradalom volt. Egyes embereknél hatalmasabb erők érvényesültek.

Ami a kiűritési parancsot illeti, ha a kövvaldó ur logikája helyes

volna, akkor mindazok a csapatparancsnokok, akik a kiűritésben bármilyen részt vettek is, éppen olyan bűncselekményben volnának bűnösök, mint *Tabódy*. Ha *Tabódy* vörös volt és nem volt terror Szegeden, akkor az 1200 felfegyverzett tiszt miért nem fordult ellene? A kövvaldó ur logikájából így hárul vád másokra.

Most pedig áttérek szorososan a *Dettre* Béla urral szemben konkrétizált vádakra. Nagy dolog az tisztnek lenni, de nagyobb dolog volt tisztnek lenni és tisztí bírák előtt állni. *Dettre* Bélával szemben nem csak a hosszú vizsgálati fogság és ezzel a közvéleménynek a bűnössége mellett való hiedelme áll, hanem *Dettre* Bélát az ugyanezen be nem bizonyított vádak alapján tisztí rangjától, becsületétől is megfosztották.

Dr. *Kőhegyi* őrnagy, tárgyalásvezető: Ezt visszautasítom. Nem áll, hogy be nem bizonyított tények alapján fosztották meg rangjától, de akár bebizonyított, akár be nem bizonyított tények alapján történt az, nem engedem meg e kérdésnek tárgyalását. Nem szabad illetéktelen kritika tárgyává tenni a becsületügyi eljárást.

Dr. *Eisner*: Ha nekem el kell fogadnom a becsületügyi eljárás eredményét, akkor nem is kell beszélnem, mert akkor már ki van mondva az igen. De ha én beszélhetek, akkor állíthatom azt is, hogy a mostani főtárgyalás során összedőltek mindazok az adatok, melyeknek eredményeképpen *Dettre* Bélát megfosztották tisztí rangjától. Hiszem, hogy más volna a helyzete most neki, ha tisztí ruhában állhatna bírái előtt.

Dr. *Kőhegyi* őrnagy, tárgyalásvezető: Ezt visszautasítom, mert a törvény előtt mindenki egyenlő.

Dr. *Eisner*: Nem áll jogomban polemizálni, nem akarom mondani, hogy más lesz az ítélet, mintha tisztí ruhában jelent volna meg, de a magam impressziója szerint más hatást tesz az, ha rabruhában és mást, ha tisztí ruhában jelenik meg valaki bírái előtt. *Dettre* Béla beszédének, melyet a Mars-téri laktanyában tartott, az volt a célja, hogy a tisztí-kart tájékoztassa és megnyugtassa. Kérdezem, nagytekintetű uraim és kövvaldó ur. mi más mondhatott volna *Dettre* ebben a beszédében, mint amit mondott?

Dr. *Eisner* holnap reggel 8 órakor folytatja védőbeszédét.

MŰVÉSZET

Weltmann Rózsi hangversenye.

A szezon első hangversenyét október 15-én a Tisza-szálló nagytermében esti 8 órai kezdettel rendezi a Szegedi Ujságírók Egyesülete, *Weltmann* Rózsi hegedűművész közreműködésével. A kiváló magyar hegedűművész, aki a külföldön is sikert sikerre aratva, méltóan reprezentálja a magyar hegedűművészetet, a következő gazdag műsorral lép a szegedi közönség elé: *Frank* Császár: Sonata, *Tartini*: Ördögtrilla, *Goldmark*: Ária, *Kreisler*: Liebesleid, *Schubert*: Ave Mária, *Kreisler*: Liebesfreud, *Sarasate*: Romanza Andaluza, *Wiemawsky*: Tarantella. *Weltmann* Rózsi *Fehér* Giza zongoraművész kíséri zongorán. A nagysikerűnek ígérkező koncertre jegyek 150, 50, 40, 30 és 10 koronás árban (a vigalmi adó külön fizettetik), a *Thália* Kársz-utcai üzletében válthatók.

ELZÁLOGOSÍTOTT
BRILLÁNS ÉS ARANY ÉKSZEREIT

KIVÁLTOM

és legmagasabb napi áron megvásárolom. Titoktartásról biztosítom. Kivánságára lakásán felkeresem.

GÁSPÁR, KÖLCSEY-UTCA 2.